

V Bruseli 15. 9. 2021
COM(2021) 573 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Nový európsky Bauhaus

Krásny, udržateľný, spoločný

Obsah

1.	Úvod	2
2.	Spoločné koncipovanie ako základ: projekt transformácie od nás všetkých pre nás všetkých ...	3
3.	Formovanie Nového európskeho Bauhausu	4
3.1.	Od historického hnutia k Novému európskemu Bauhausu.....	4
3.2.	Tri kľúčové zásady	5
3.2.1.	Viacúrovňový prístup: od globálneho po miestny	5
3.2.2.	Participatívny prístup	5
3.2.3.	Transdisciplinárny prístup	6
3.3.	Tematické osi cesty transformácie	6
3.3.1.	Obnovenie spojenia s prírodou.....	6
3.3.2.	Znovunadobudnutie pocitu spolupatričnosti.....	7
3.3.3.	Uprednostňovanie miest a ľudí, ktorí to najviac potrebujú	8
3.3.4.	Potreba dlhodobého myšlienkového prístupu v priemyselnom ekosystéme zohľadňujúceho životný cyklus	9
4.	Realizácia Nového európskeho Bauhausu	10
4.1.	Spolupráca s komunitou Nového európskeho Bauhausu: Laboratórium Nového európskeho Bauhausu (NEB).....	11
4.2.	Trojité transformácie	12
4.2.1.	Transformácia miest v praxi	13
4.2.2.	Transformácia priaznivého prostredia pre inováciu	14
4.2.3.	Rozširovanie nových významov	16
5.	Ďalšie kroky.....	17

1. Úvod

Nový európsky Bauhaus vyjadruje ambíciu EÚ vytvoriť krásne, udržateľné a inkluzívne miesta, výrobky a spôsoby života. Podporuje nový spôsob života, v ktorom sa snúbi udržateľnosť a štýl, čím urýchľuje zelenú transformáciu v rôznych sektoroch nášho hospodárstva, ako je stavebníctvo, nábytkárstvo a móda, a v našich spoločnostiach, ako aj v iných oblastiach nášho každodenného života.

Cieľom je poskytnúť všetkým občanom prístup k tovaru, ktorý je obehový a má nižšie emisie uhlíka, prispieva k obnove prírody a chráni biodiverzitu.

Nový európsky Bauhaus (NEB) je projektom nádeje a perspektív. Do Európskej zelenej dohody prináša kultúrny a kreatívny rozmer s cieľom podporiť udržateľnú inováciu, technológiu a hospodárstvo. Zvýrazňuje prínosy environmentálnej transformácie prostredníctvom hmatateľných zážitkov na miestnej úrovni. Zlepšuje náš každodenný život.

Možno to uskutočniť, len ak ľudia z rôznych prostredí a oblastí premýšľajú a spolupracujú participatívnym spôsobom. Komisia preto projekt začala šesťmesačnou fázou spoločného koncipovania, do ktorej mohol každý prispieť nápadmi, víziami, príkladmi a výzvami v súvislosti s Novým európskym Bauhausom.

V tomto oznámení sa predkladá koncepcia Nového európskeho Bauhausu, ktorá sa opiera o zistenia vyplývajúce z fázy spoločného koncipovania, a stanovujú sa v ňom ďalšie kroky. Podrobnejšie informácie o procese spoločného koncipovania sú uvedené v prílohe 1.

Na dosiahnutie cieľov Nového európskeho Bauhausu bude Komisia naďalej budovať **hnutie** zainteresovaných ľudí a organizácií. Komisia v záujme vykonávania **kombinuje relevantné iniciatívy EÚ a navrhuje súbor nových opatrení a možností financovania**, ktoré sú zhrnuté v kapitole 5 tohto oznámenia. Patrí sem napríklad:

- vytvorenie laboratória NEB s cieľom rozšíriť komunitu a pripraviť politické opatrenia,
- počiatočné financovanie transformačných projektov NEB v členských štátoch EÚ,
- financovanie projektov sociálneho bývania, ktoré sa riadia hodnotami Nového európskeho Bauhausu,
- nový prístup k vlastnej stratégii Komisie v oblasti budov,
- spolupráca ciest zelenej transformácie pre ekosystémy stavebníctva a textilného priemyslu,
- výzvy pre startupy a iniciatívy občanov,
- každoročný Festival Nového európskeho Bauhausu a Cena Nového európskeho Bauhausu,
- programy eTwinning a DiscoverEU 2022 na tému Nového európskeho Bauhausu.

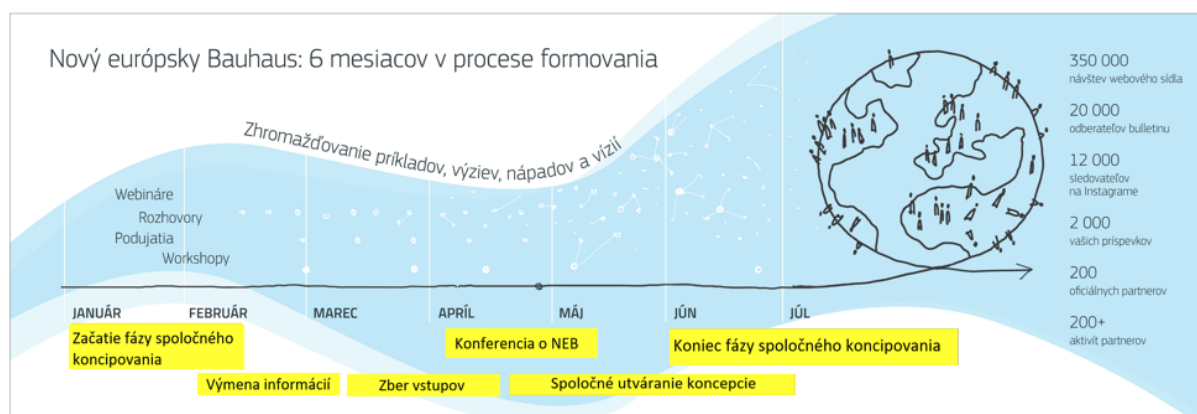
K zmene nedôjde zo dňa na deň. Nový európsky Bauhaus **vytvorí priestor na preskúmanie a otestovanie** politických, finančných a iných nástrojov na navrhovanie a budovanie lepšieho každodenného života pre všetky generácie.

2. Spoločné koncipovanie ako základ: projekt transformácie od nás všetkých pre nás všetkých

Prvým krokom Komisie v tomto participatívnom projekte bolo v rámci fázy spoločného koncipovania osloviť občiansku spoločnosť a zainteresované strany. Po tom, ako projekt v septembri 2020 ohlásila predsedníčka Ursula von der Leyenová¹, predstavovala táto **fáza spoločného koncipovania** otvorenú výzvu pre všetkých, aby vyjadrili, na čo by sa Nový európsky Bauhaus mal zamerať, aby sa podelili o výzvy, ktoré by mal riešiť, a o nápady a odborné znalosti v súvislosti so spôsobom, ako to možno dosiahnuť². Konceptia Nového európskeho Bauhausu je založená na rôznych informáciách získaných počas tejto fázy.

Na organizácii podujatí, diskusií a workshopov v rámci procesu spoločného koncipovania sa podieľali zainteresované osoby, organizácie, politické inštitúcie a spoločnosti. K rozšíreniu posolstiev a činností prispeli oficiálni **partneri Nového európskeho Bauhausu**³. Osemnásť mysliteľov a odborníkov z praxe vytvorilo **okrúhly stôl na vysokej úrovni venovaný Novému európskemu Bauhausu**, aby pôsobil ako konzultačný výbor pre túto iniciatívu a pravidelne predkladal svoje príspevky⁴. Vôbec prvá **konferencia o Novom európskom Bauhause v apríli 2021** bola vyvrcholením tejto globálnej diskusie, na ktorej sa zúčastnilo približne 8 000 online účastníkov z celého sveta, pričom sa zdôraznila potreba prepojenia hnutia v celosvetovom meradle.

Väčšina činností sa uskutočnila v krajinách EÚ, ale badať rastúci záujem aj v iných častiach sveta, či už v blízkom susedstve, alebo v Južnej a Severnej Amerike. Komisia s cieľom zdôrazniť globálny rozmer projektu výslovne vyzvala aj na predkladanie príspevkov z krajín mimo EÚ.

¹ [Nový európsky Bauhaus: Komisia otvára fázu koncipovania \(europa.eu\).](https://europa.eu/europa/en/new-european-bauhaus-commission-opens-co-creation-phase)

² [Spoločné koncipovanie Nového európskeho Bauhausu \(europa.eu\).](https://europa.eu/europa/en/co-creation-new-european-bauhaus)

³ [Partneri \(europa.eu\).](https://europa.eu/europa/en/partners)

⁴ [Okrúhly stôl na vysokej úrovni \(europa.eu\).](https://europa.eu/europa/en/round-table-high-level)

Nový európsky Bauhaus sa rozvíja v priaznivých podmienkach, kde budovy, verejné priestory, podniky a sociálne postupy, kultúrne činnosti a vzdelávacie programy predstavujú piliere iniciatívy a podnecujú nové nápady. Prvá **Cena Nového európskeho Bauhausu**⁵ bola ohlásená ako súčasť fázy spoločného koncipovania s cieľom **upriamiť pozornosť** na tieto inšpiratívne príklady a nápady mladých talentov.

3. Formovanie Nového európskeho Bauhausu

3.1. Od historického hnutia k Novému európskemu Bauhausu

Ako základ vízie Nového európskeho Bauhausu poslúžilo viacero prvkov historického Bauhausu.

Historický Bauhaus, vytvorený v roku 1919, vznikol v čase **hlbokej transformácie** smerom k modernej spoločenskej a priemyselnej ére. Zakladatelia sa touto transformáciou zaoberali vo svojej práci a hľadali riešenia nových výziev. Rýchlo sa stal globálnym kultúrnym hnutím. Združoval umelcov, dizajnérov, architektov a remeselníkov. Tento **transdisciplinárny** prístup je veľmi potrebný aj v súvislosti s výzvami našich čias, keď opäť čelíme hlbokej transformácii.

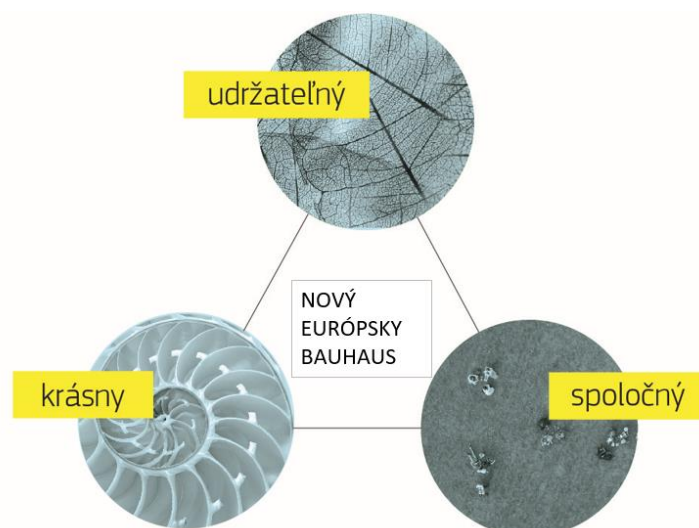
Otázka **inovatívnych materiálov** je rovnako ako pred sto rokmi naďalej kľúčová. Zatiaľ čo v tom období boli riešením betón a oceľ, v súčasnosti musíme preskúmať prírodnejšie materiály, ktoré sa vyrábajú udržateľne, a vyvinúť nízkouhlíkové výrobné riešenia pre všetky materiály. Platí to pre sektor stavebníctva, ako aj sektor módy, dizajnu, nábytku, dopravy alebo energetiky. Hodnotový trojuholník

Nový európsky Bauhaus sa riadi trojuholníkom **troch základných neoddeliteľných hodnôt**:

- **udržateľnosť**⁶ – od klimatických cieľov po obehovosť, nulové znečistenie a biodiverzitu,
- **estetika** – kvalita skúseností a štýlu nad rámec funkčnosti,
- **inklúzia** – zhodnotenie rozmanitosti, zabezpečenie rovnosti pre všetkých, prístupnosť a cenová dostupnosť.

5 [Ceny 2021 \(europa.eu\).](https://ec.europa.eu/economy_finance/2021/05/20210501_en)

⁶ Na účely iniciatívy Nový európsky Bauhaus sa pod pojmom „udržateľnosť“ rozumie „environmentálna udržateľnosť“.

Výzvou je riešiť všetky tri hodnoty súbežne s cieľom vyvinúť tvorivé riešenia, ktoré najlepšie pokrývajú potreby ľudí pri nižších celkových nákladoch.

3.2. Tri kľúčové zásady

Nový európsky Bauhaus by sa mal riadiť **tromi kľúčovými zásadami**, ktoré vyplynuli z procesu spolupráce a ktoré prijala Komisia:

- spojenie globálneho a miestneho rozmeru,
- účasť,
- transdisciplinárnosť.

3.2.1. Viacúrovňový prístup: od globálneho po miestny

Nový európsky Bauhaus podporuje **viacúrovňový prístup k transformácii – od globálneho po miestny**. Zmena klímy a zelená transformácia prinášajú výzvy, ktoré by sa mali riešiť celosvetovo. Zároveň sa táto zmena deje a je pre ľudí zmysluplná práve na miestnej úrovni⁷. Nový európsky Bauhaus sa preto zaoberá rôznymi úrovňami transformácie, od globálnej až po susedstvá, obce a mestá.

Realizácia Nového európskeho Bauhausu znamená osloviť miestne oblasti na základe **miestne orientovaného prístupu**. Úspešné malé projekty ukazujú, že transformačné iniciatívy sa bez ohľadu na ich veľkosť dajú uskutočniť pre všetkých a všade. V rámci Nového európskeho Bauhausu sa preskúmajú spôsoby podpory **malých iniciatív** zo strany jednotlivcov, susedstiev a miestnych komunít.

Nemožno to obmedziť na Európsku úniu. Nový európsky Bauhaus časom presiahne hranice Európy s cieľom šíriť svoje zásady udržateľnosti, inklúzie a estetiky na globálnej úrovni.

⁷ Tento miestny kontext má viacero aspektov, ktoré v spojení môžu určovať kvalitu života na danom mieste: blízkosť k uspokojujúcemu trhu práce, prístup k rôznym druhom infraštruktúr a zariadení, cenová dostupnosť bývania atď.

3.2.2. Participatívny prístup

Európska komisia dôrazne obhajuje participatívny prístup, o čom svedčí prebiehajúca Konferencia o budúcnosti Európy, ktorej cieľom je prehĺbiť a udržať spoluprácu s občanmi. Komisia bude naďalej načúvať ľuďom z praxe a spolupracovať s nimi a spoločne skúmať, kde politické, finančné a iné nástroje skutočne prispievajú k zmene. Bude sa to uskutočňovať predovšetkým v laboratóriu NEB. Participatívny prístup **zahŕňa občiansku spoločnosť a ľudí v rôznom veku a v celej ich rozmanitosti** vrátane žien (nedostatočne zastúpených v niektorých kľúčových sektoroch) a znevýhodnených skupín⁸. Cieľom tohto nevyhnutného zamerania na inklúziu je, aby sa na nikoho nezabudlo, pričom sa ním uznáva, že najtvorivejšie riešenia sa rodia z kolektívnych úvah. Nové riešenia by mali riešiť každodenné problémy a zlepšiť kvalitu života pre všetkých.

3.2.3. Transdisciplinárny prístup

Cieľom Nového európskeho Bauhausu je vytváranie prepojení medzi názormi a profesiami. Ak kultúra a technológia, inovácia a dizajn, inžinierstvo, remeselná výroba, umenie a veda úzko spolupracujú, majú silu vytvoriť lepšiu budúcnosť.

Pandémia koronavírusu ukázala, že na riešenie zložitých problémov, ktorým čelí naša planéta a naša spoločnosť, sú viac než kedykoľvek predtým potrebné integrované prístupy. Zmysluplná transformácia vyžaduje zapojenie mnohých rôznych spôsobilostí a poznatkov. Prácou a učením sa naprieč disciplínami sa uľahčuje vzájomné obohacovanie nápadov, poznatkov, zručností a metód.

3.3. Tematické osi cesty transformácie

Vytvorenie hnutia znamená pracovať s ľuďmi a ich záujmami, potrebami a motiváciami. Pri analýze príspevkov doručených počas fázy spoločného koncipovania sa určili štyri tematické osi, ktorými sa Komisia rozhodla riadiť počas vykonávania Nového európskeho Bauhausu.

⁸ Zahŕňa to osoby vystavené vyššiemu riziku chudoby, marginalizácie a/alebo diskriminácie, ako sú mladí a starší ľudia, osoby so zdravotným postihnutím, lesby, geovia, bisexuálne, transrodové, nebinárne, intersexuálne a queer (LGBTIQ) osoby a osoby s menšinovým rasovým alebo etnickým pôvodom, ako sú Rómovia, a náboženské menšiny.

3.3.1. *Obnovenie spojenia s prírodou*

Príspevky poukázali na potrebu vyššej informovanosti a väčšej ochoty riešiť zmenu klímy (zmierňovanie a adaptácia) a znížiť vystavenie znečisteniu.

Potrebu obnoviť spojenie s prírodou, ktorú ľudia cítia, a to aj v záujme zdravia a dobrého životného pocitu, podporuje aj výskum: väčšie príležitosti na kontakt so zelenými verejnými priestranstvami sa premietajú do lepších indexov zdravia obyvateľstva a znižujú nerovnosti v oblasti zdravia súvisiace s príjmom⁹. Riešenia blízke prírode v mestách môžu prispieť k riešeniu povodní a iných extrémnych poveternostných javov a zároveň zatraktívniť zastavené prostredie.

Opatrenia v oblasti klímy sa už nepovažujú za abstraktný boj, ale za neoddeliteľnú súčasť nášho každodenného života. Môžeme vďaka nim zlepšiť kvalitu ovzdušia, vody a pôdy a celkových životných podmienok. Zažívali sme to intenzívnejšie počas pandémie, keď sa náš životný priestor zmenšil a keď ľudia znovu objavovali svoje mestá, obce a zelené priestranstvá. Pandémia zvýraznila priamu súvislosť medzi ochranou prírody a fyzickým a duševným zdravím nás všetkých.

Treba ísť nad rámec perspektívy zameranej na človeka k **perspektíve zameranej na život**, inšpirovať sa prírodou a učiť sa od nej. Spôsobov je mnoho: od ekologizácie miest a používania udržateľných prírodných materiálov po inovatívne riešenia založené na „napodobňujúcich“ prvkoch, ktoré sa nachádzajú v prírode, od starostlivosti o pôdu po opätovné použitie alebo recykláciu odpadu a od budovania mestských zelených koridorov pre aktívnu mobilitu po prehodnotenie dopravnej infraštruktúry.

Obnovenie spojenia s prírodou sa začína v mladom veku. Milióny mladých ľudí vyzvali na viac opatrení pre lepšiu planétu a prebudili naše environmentálne povedomie. Príspevky v rámci fázy spoločného koncipovania zvýraznili kľúčovú úlohu, ktorú **zohrávajú vzdelávanie a kultúra pri zmene paradigmy smerom k novému správaniu a hodnotám**. Participatívnym vzdelávaním detí a mladých ľudí a umožnením toho, aby chápali, zažívali a osvojili si udržateľnosť a inklúziu, sa vytvoria silné väzby s prírodou pre budúce generácie.

⁹ Pozri správu EHS č. 21/2019, kapitolu 3 s názvom Zdravé životné prostredie, zdravý život: ako životné prostredie ovplyvňuje zdravie a dobrý životný pocit v Európe.

3.3.2. *Znovunadobudnutie pocitu spolupatričnosti*

Nový európsky Bauhaus je o našich spoločných a osobných skúsenostiach. Prispievatelia vyjadrili silnú túžbu po budovaní mostov medzi ľuďmi.

Znamená to podnecovanie medzigeneračnej solidarity, vytváranie prepojení medzi vzdelávaním a umením v miestnych prostrediach, zlepšovanie našich spoločných priestorov a miest na stretávanie sa. Hospodárstvo zamerané na blízkosť s koncepciami, ako sú napríklad „15-minútové mestá“¹⁰, aby mali občania prístup k základným službám a vybaveniu v pešej vzdialenosti, sú takisto spôsobom, ako posilniť prepojenia a podporiť zdravú, udržateľnú a aktívnu mobilitu.

Miesto robia jedinečným kultúrne bohatstvo (dedičstvo, umenie, miestne remeslá, odborné znalosti atď.), prírodné bohatstvo (krajina, prírodné zdroje atď.), ako aj sociálne bohatstvo (podniky sociálneho hospodárstva, miestne organizácie a združenia atď.). Kultúrny život, umelecké podujatia a koncerty predstavujú príležitosti na prepájanie a sociálnu interakciu, spojovací prvok, ktorý vytvára pocit príslušnosti.

3.3.3. *Uprednostňovanie miest a ľudí, ktorí to najviac potrebujú*

Vo fáze spoločného koncipovania sa ukázalo, že Nový európsky Bauhaus musí byť inkluzívny. Netýka sa to len ľudí, ale aj miest, kde žijú.

Krásne a udržateľné riešenia musia **byť cenovo dostupné a prístupné pre všetkých**. Náležitá pozornosť by sa mala venovať osobitnej situácii skupín a jednotlivcov, ktorí sú najzraniteľnejší, napríklad sú vystavení riziku vylúčenia či chudoby alebo bezdomovectvu. Napríklad ročne si v EÚ vyžaduje obnovu 800 000 jednotiek sociálneho bývania (5 % celkového fondu sociálneho bývania) a ročne je potrebných 450 000 nových sociálnych domov¹¹. Znevýhodnené skupiny čelia väčšiemu riziku energetickej chudoby a znečistenia ovzdušia a majú obmedzenejší prístup k verejnej doprave.

Inklúzia zahŕňa aj uplatňovanie **koncepcie dizajnu pre všetkých** s cieľom odstrániť obmedzenia prístupnosti zastavaného a virtuálneho prostredia a tovaru a služieb.

¹⁰ [15-minútové mesto \(15minutecity.com\)](https://15minutecity.com).

¹¹ Podpora investícií do sociálnej infraštruktúry v Európe – Úrad pre vydávanie publikácií EÚ (europa.eu) <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d3129b80-6f7c-11e8-9483-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF>.

Nový európsky Bauhaus ide jednoznačne nad rámec centier veľkých miest a zahŕňa miesta v celej ich rozmanitosti vrátane malých obcí, vidieckych oblastí, zmenšujúcich sa miest, znehodnotených mestských štvrtí a bývalých priemyselných oblastí. To si vyžaduje územný rozvoj, ktorým sa **zabráni priestorovej segregácii** sociálnych skupín s cieľom vytvoriť **pocit spolupatričnosti**. Rôzne časti mesta, obce alebo susedstva by mali byť prepojené. Mali by sa riešiť chýbajúce **prepojenia medzi vidieckymi a mestskými oblasťami**. **Digitálne prepájanie ľudí** je základným predpokladom nezávislého života, prístupu k informáciám alebo návštevy kultúrnych podujatí, ako sme mali možnosť zažiť počas pandémie COVID-19.

Zabezpečenie prístupu k digitálnemu pripojeniu pre všetkých ľudí¹² je základným predpokladom nezávislého života a aktívneho zapojenia do zelenej transformácie, prístupu k informáciám alebo návštevy kultúrnych podujatí, ako sme mali možnosť zažiť počas pandémie COVID-19.

3.3.4. Potreba dlhodobého myšlienkového prístupu v priemyselnom ekosystéme zohľadňujúceho životný cyklus

Respondenti vo fáze spoločného koncipovania poukázali na jasnú potrebu väčšej obehovosti na **riešenie neudržateľného využívania zdrojov a nakladania s odpadom** vrátane využívania zastaraných budov alebo infraštruktúr. Riešenie týchto výziev sa týka celého priemyselného ekosystému, od výroby po dodávky a spotrebu, a to prostredníctvom zmýšľania smerom k obehovému hospodárstvu.

Napríklad opätovné využitie, obnova, predĺženie životnosti a transformácia existujúcich budov by sa mali uprednostniť pred výstavbou nových budov vždy, keď je to možné. Obehový, udržateľný dizajn a architektúra by mali byť novým štandardom.

Vo všetkých príslušných disciplínach by sa mali lepšie uznávať zhodnotené a obnoviteľné materiály, ktoré by sa mali stať súčasťou paradigiem dizajnu. Malo by sa zlepšiť používanie udržateľne vyrobených a získaných prírodných stavebných materiálov, ako je drevo, bambus, slama, korok alebo kameň. Nové výrobné technológie by mali prispieť k zníženiu

¹² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/digital-compass>.

uhlíkovej stopy ocele alebo betónu, k recyklácii textílií, ktoré by inak skončili ako odpad, a k urýchleniu zelenej transformácie energeticky náročných priemyselných odvetví.

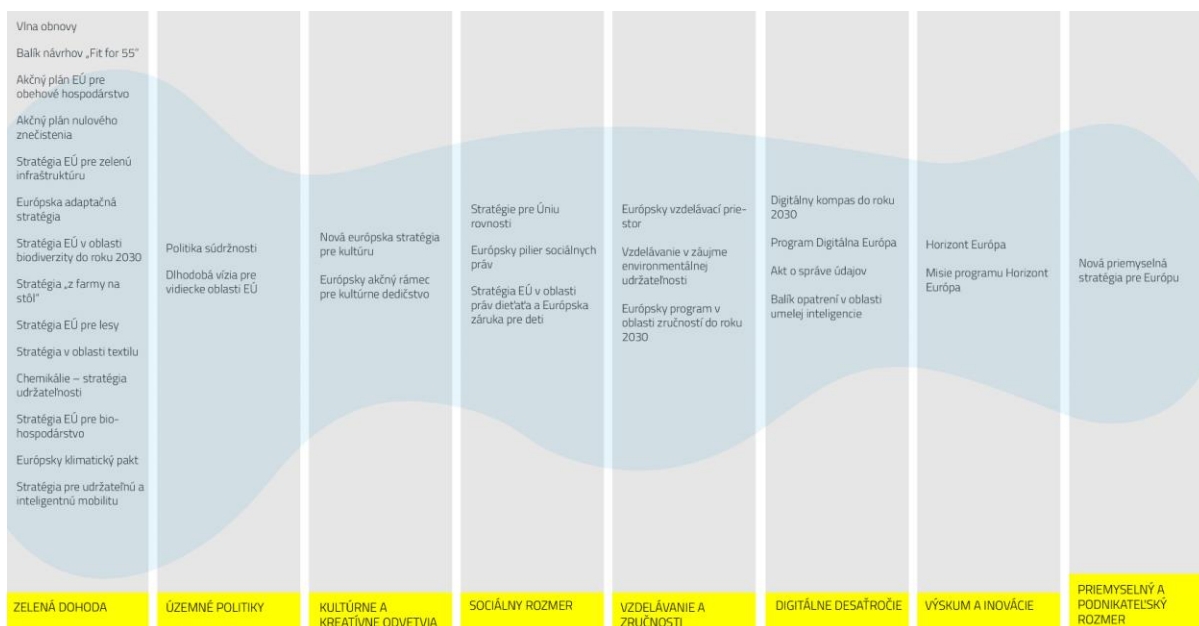
Nové obchodné modely, biohospodárstvo, koncepcie sociálneho hospodárstva a dizajn zameraný na udržateľnosť¹³ môžu podporiť transformáciu odvetví, ako sú textilný priemysel, cestovný ruch, odpadové hospodárstvo alebo výroba energie. **Digitálna transformácia** bude zohrávať pri rozvoji a vykonávaní Nového európskeho Bauhausu systémovú úlohu. Digitálne nástroje, ako napr. 5G, umelá inteligencia, nástroje založené na údajoch, robotika a technológie trojrozmernej tlače alebo digitálne dvojčatá v odvetví stavebníctva, môžu zlepšiť udržateľnosť materiálov, výrobkov a budov.

4. Realizácia Nového európskeho Bauhausu

Komisia chce v spolupráci s Európskym parlamentom a ostatnými inštitúciami EÚ, ako aj s členskými štátmi vytvoriť **podporný rámec** Nového európskeho Bauhausu integrovaný do cieľov udržateľného rozvoja a relevantných politík a iniciatív EÚ. Tento podporný rámec je koncipovaný tak, aby vytvoril priestor na rozvoj a testovanie politických a finančných nástrojov na transformáciu našich spoločností a hospodárstva.

¹³ <https://www.routledge.com/Design-for-Sustainability-A-Multi-level-Framework-from-Products-to-Socio-technical/Gaziulusoy/p/book/9781032089959>.

Cieľom tohto rámca je v prvom rade **dosiahnuť viac prostredníctvom politík a nástrojov financovania, ktoré už máme k dispozícii. Synergie medzi existujúcimi a plánovanými politikami alebo programami EÚ** by sa mali zintenzívniť tak, aby sa nimi mohli podporiť ciele Nového európskeho Bauhausu. Všetky môžu prispieť ku kultúrnemu projektu, ktorý spája udržateľnosť, inklúziu a estetiku na miestach, kde ľudia žijú, a v spôsobe, akým žijú.

V rámci Nového európskeho Bauhausu vyvstávajú problémy, ktoré nemožno primerane riešiť jediným nástrojom a ktoré sa často prehliadnu.

Okrem toho sa v Novom európskom Bauhause zavádzajú **osobitné a cielené opatrenia**, ktoré prispejú k uskutočneniu transformácie.

Tento prvý rámec realizácie sa vyvinie na základe výsledkov prostredníctvom iteratívnych posúdení a preskúmaní.

4.1. Spolupráca s komunitou Nového európskeho Bauhausu: Laboratórium Nového európskeho Bauhausu (NEB)

S cieľom podporiť vykonávanie Nového európskeho Bauhausu zriadi Komisia **laboratórium NEB**, teda analyticko-realizačnú skupinu (tzv. think and do tank) na spoločné vytváranie, vývoj prototypov a testovanie nástrojov, riešení a politických opatrení, ktorými sa uľahčí transformácia v praxi. Laboratórium bude fungovať ako „urýchľovač a konektor“.

Laboratórium, ktoré bude spočiatku zahŕňať okruhly stôl na vysokej úrovni a oficiálnych partnerov, bude pokračovať vo svojom úsilí o budovanie komunity so zámerom zohľadniť konkrétne projekty inšpirované Novým európskym Bauhausom – či už s podporou finančných prostriedkov EÚ, alebo iných iniciatív – a prepojiť ich s cieľom vzájomnej podpory a učenia sa. Prepojí sa aj s vytvorenými komunitami, ktoré už pracujú na príslušných témach, a zameria sa na politiku, priemysel a spoločnosť s cieľom premostiť izolované štruktúry a experimentovať so spôsobom, akým môžu spolupracovať.

Pri vytváraní podpornej infraštruktúry vrátane digitálnej platformy Komisia vyzve komunitu Nového európskeho Bauhausu, aby spolupracovala na týchto témach a vypracovala konkrétne odporúčania:

- **Stratégia označovania:** Ako charakterizovať a rozoznať konkrétne iniciatívy, aby zodpovedali ambíciám Nového európskeho Bauhausu? Aké vlastnosti musí mať projekt, aby sa stal projektom Nového európskeho Bauhausu? Ako možno značku Nového európskeho Bauhausu EÚ integrovať do prístupu k financovaniu projektov?
- **Inovatívne financovanie:** Možno hromadné financovanie užitočným spôsobom skombinovať s verejným financovaním s cieľom osloviť miestne iniciatívy a zlepšiť výber projektov? Akým prístupom by sa mohlo najlepšie mobilizovať súkromné financovanie, a to aj zo strany filantropov, na podporu projektov Nového európskeho Bauhausu? Ako stimulovať investorov v rôznych odvetviach, ako sú nehnuteľnosti, infraštruktúra cestovného ruchu atď., aby zohľadnili ambície Nového európskeho Bauhausu? Ako možno prostredníctvom sociálneho hospodárstva podporiť Nový európsky Bauhaus?
- **Regulačná analýza a experimentovanie:** Ako možno regulačným rámcom podporiť rozvoj projektov Nového európskeho Bauhausu v oblasti stavebníctva, energeticky náročných odvetví, mobility, blízkosti a sociálneho hospodárstva, kultúrneho a kreatívneho priemyslu, cestovného ruchu, textilného priemyslu? Ako môže NEB naplno využiť nový technologický vývoj vrátane digitálnej transformácie? Aké sú zostávajúce prekážky a regulačné nedostatky? Ako možno verejným obstarávaním a zjednodušením právnych predpisov podporiť priority Nového európskeho Bauhausu na európskej, vnútroštátnej a regionálnej úrovni? Možno v spolupráci s členskými štátmi a miestnymi orgánmi uvažovať o experimentálnom regulačnom prostredí s cieľom otestovať nové regulačné prístupy, ktoré povedú k zvýšeným ambíciám v súlade s Novým európskym Bauhausom?
- **Kľúčové ukazovatele výkonnosti:** Ako možno zmerať úspech Nového európskeho Bauhausu v rokoch 2024 aj 2030? Aké výsledky chceme dosiahnuť v rôznych fázach projektu? Ako môžeme zmysluplne zhodnotiť výsledky?

Komisia nadviaže na výsledky práce v laboratóriu NEB ďalšími opatreniami, ako aj iniciatívami, do ktorých sa zapoja členské štáty, Európsky parlament, Výbor regiónov a ďalší partneri. Bude monitorovať a analyzovať vývoj, uľahčovať prepojenia medzi zainteresovanými stranami, zhromažďovať a zhodnocovať pozitívne výsledky a zistenia. Identifikuje nové témy, ktoré sa majú preskúmať prostredníctvom laboratória, a časom prispeje k prispôbeniu podporného rámca EÚ.

4.2. Trojitá transformácia

Vzhľadom na mnohé príbehy, diskusie a eseje zozbierané počas fázy spoločného koncipovania boli identifikované tri pákové body, kde by sa mali vykonať osobitné opatrenia: i) uskutočnenie zmien *na konkrétnych miestach* v praxi, ii) potreba *robiť veci inak* pri uskutočňovaní inovácie, a to aj zlepšením našich zručností a metód, a iii) potreba prispôbiť zámery a *spôsob myslenia*, ktorý je základom našich opatrení.¹⁴ Nástroje podpory a financovania sú koncipované podľa týchto troch bodov.

Pre Nový európsky Bauhaus je kľúčové vytváranie pocitu komunity a prezentovanie inovácie. S cieľom zviditeľniť aktérov zmien, deliť sa o pokrok a výsledky a diskutovať o nich, ako aj podporiť angažovanosť občanov Komisia na jar 2022 zorganizuje prvý ročník **Festivalu Nového európskeho Bauhausu**.

Bude to zhromaždenie, ktorého cieľom je, aby sa celá komunita stretla, diskutovala, vymieňala si skúsenosti, učila sa a oslavovala, a to vo fyzickej aj virtuálnej forme.

Festival bude zahŕňať tri zložky:

- **fórum** s diskusiami zameranými na formovanie projektu. Prostredníctvom fóra sa myslitelia, tvorcovia politiky a odborníci z praxe zapoja do globálnej diskusie na témy od vedy a technológie až po kultúru a vzdelávanie, od regionálneho a miestneho rozvoja až po medzinárodné perspektívy,
- **veľtrh** na prezentáciu projektov, prototypov a výsledkov, ktoré prispievajú k Novému európskemu Bauhausu, a udeľovanie Ceny Nového európskeho Bauhausu,
- **festival** s kultúrnym programom, v ktorom sa spoja fyzické a virtuálne výstavy, vystúpenia a umelecké diela.

Prvý ročník festivalu sa uskutoční v Bruseli a organizovať a financovať ho bude Európska komisia. Od roku 2023 Komisia na základe skúseností z prvého ročníka naplánuje koncepciu každoročného podujatia, ktoré by malo v ideálnom prípade zahŕňať miesta v EÚ aj mimo nej.

4.2.1. Transformácia miest v praxi

¹⁴ <http://revistas.unisinos.br/index.php/sdrj/article/view/sdrj.2021.141.02>.

Zmeny by sa mali uskutočniť na konkrétnych miestach a na čo najväčšom počte miest na úrovni domov, susedstiev, mestských a vidieckych oblastí, fyzických a virtuálnych priestorov určených na stretávanie. Úspešné zavedenie Nového európskeho Bauhausu si bude vyžadovať účinné vzdelávanie a výmenu poznatkov vyplývajúcich z inovatívnych a zo symbolických projektov. Upriamením pozornosti na takéto pilotné demonštračné projekty sa vzbudí nadšenie zapojiť sa a vydať sa v rovnakých stopách. Iniciatíva zároveň často vychádza od miestnych aktérov, a preto bude potrebné podporiť aj malé projekty.

Stratégia Komisie v oblasti budov

Komisia začala integrovať všetky tri rozmery Nového európskeho Bauhausu do rozvoja jeho prítomnosti a akcií na miestach, kde sú zriadené jej útvary. V Bruseli sa tieto hodnoty budú uplatňovať pri obnove návštevníckeho centra Komisie, pričom Komisia navrhne príslušným orgánom bruselského regiónu partnerstvo pri koncipovaní územného plánovania novej európskej štvrte. Konzultácie sa majú začať na jeseň 2021 a zabezpečí sa nimi dialóg s občanmi v krajinách európskeho susedstva. Hodnoty Nového európskeho Bauhausu sa premietnu aj v nových projektoch výstavby a obnovy v lokalitách Spoločného výskumného centra v Seville a Geel, ktoré navrhla Komisia.

Európska komisia:

- začne v septembri 2021 vyhlasovať výzvy na predkladanie návrhov s cieľom **vybrať inovatívne pilotné projekty**, ktoré sú symbolom hodnôt Nového európskeho Bauhausu, vrátane cielených výziev v rámci programu Horizont Európa na **vlajkové demonštračné projekty** a na **demonštračné projekty štvrtí sociálneho, cenovo dostupného a udržateľného bývania**. V roku 2022 budú ďalšie demonštračné projekty Nového európskeho Bauhausu podporené **Európskou mestskou iniciatívou v rámci politiky súdržnosti**¹⁵. Po roku 2022 sa bude tento prístup uplatňovať prostredníctvom synergií s činnosťami, ktoré sa začali v rámci **misí programu Horizont Európa**¹⁶,
- bude poskytovať **technickú pomoc na podporu zainteresovaných strán**, ako sú regionálne a miestne správy, pri vypracúvaní a realizácii projektov Nového európskeho Bauhausu s hlavným zameraním na občiansku angažovanosť a interdisciplinárne metódy inkubácie a spoločného koncipovania projektov,
- zavedie špecializovaný **finančný nástroj rozvoja miest**, ktorým sa stimulujú investície EÚ a súkromné investície na podporu projektov Nového európskeho Bauhausu v členských štátoch. Okrem financovania projektov sa ním poskytne aj podpora odbornej prípravy a vykonávania projektov,

¹⁵ [Dôvodová správa: Európska mestská iniciatíva po roku 2020 \(Europa.Eu\).](#)

¹⁶ [Misie programu Horizont Európa | Európska komisia \(europa.eu\).](#)

- preskúma, ako najlepšie **podporiť malé projekty**, pričom bude vychádzať z práce Európskeho inovačného a technologického inštitútu¹⁷.
- vytvorí **známku excelentnosti Nového európskeho Bauhausu** s cieľom vyzdvihnúť vysokokvalitné projekty ktoré by sa nemohli financovať z programov EÚ z dôvodu rozpočtových obmedzení. Znamku excelentnosti možno vnímať ako prvý krok smerom k **značke Nového európskeho Bauhausu**. Vybrané projekty sa integrujú do komunity Nového európskeho Bauhausu a predstavujú ďalším potenciálnym investorom.

Okrem iniciatív vedených Komisiou si financovanie transformačných projektov Nového európskeho Bauhausu bude vyžadovať intenzívnu spoluprácu s členskými štátmi. Prístupmi miestneho rozvoja v rámci politiky súdržnosti, ktoré sú miestne orientované a vedené komunitou, možno podporiť projekty Nového európskeho Bauhausu na regionálnej a miestnej úrovni s účasťou miestnych komún.

Európska komisia vyzve členské štáty, aby:

- zahrnuli Nový európsky Bauhaus do svojich stratégií sociálno-ekonomického a územného rozvoja a zohľadnili svoj záväzok podporovať a presadzovať Nový európsky Bauhaus pri vykonávaní **politiky súdržnosti** v období 2021–2027 ako súčasť partnerských dohôd a príslušných operačných programov,
- využívali finančný nástroj Nového európskeho Bauhausu na financovanie projektov v praxi,
- mobilizovali **príslušné časti svojich plánov obnovy a odolnosti** (napr. týkajúce sa obnovy alebo infraštruktúr) v súvislosti s transformačnými projektmi Nového európskeho Bauhausu.

4.2.2. Transformácia priaznivého prostredia pre inováciu

Transformácia Nového európskeho Bauhausu závisí od schopnosti priemyselných ekosystémov, a to od stavebníctva po sektor životného štýlu a kreatívny priemysel, od materiálov po obchodné modely a od digitálneho hospodárstva až po poľnohospodárstvo, poskytovať na mieru prispôsobené a cenovo dostupné riešenia. Ako vyplývalo z fázy koncipovania, kľúčovú úlohu zohráva inovácia. Nejde pritom len o inováciu v zmysle nových technológií, ale môže ísť aj o kombináciu nových a tradičných techník či o nové prispôsobenie miestnych remesiel a poznatkov.

¹⁷ Európsky inovačný a technologický inštitút vyhlásil výzvu na predkladanie návrhov týkajúcich sa angažovanosti občanov v súlade s iniciatívou Nový európsky Bauhaus. Cieľom je pracovať na činnostiach, pri ktorých sa občania nielen požívajú, aby identifikovali relevantné výzvy svojho mesta, ale zároveň sa im umožní, aby spoluvytvárali potenciálne riešenia v procese rozvíjania nápadov (<https://www.eiturbanmobility.eu/launch-of-cross-kic-new-european-bauhaus-call-for-proposals-for-citizen-engagement/>).

Účinné používanie nových materiálov, procesov výroby a iných nástrojov si bude vyžadovať rekvalifikáciu vo viacerých sektoroch a na rôznych úrovniach, a to aj prostredníctvom odborného vzdelávania a odbornej prípravy.

–do roku 2022 spoluvytvorí **cesty transformácie** smerom k i) zelenému, digitálnemu a odolnému ekosystému stavebníctva prostredníctvom *fóra na vysokej úrovni pre stavebníctvo*, ii) zelenému, digitálnemu a odolnému ekosystému blízkosti a sociálneho hospodárstva s cieľom doplniť akčný plán EÚ pre sociálne hospodárstvo a iii) zelenému, digitálnemu a odolnému ekosystému textilného priemyslu s cieľom doplniť stratégiu EÚ v oblasti textilu,

– bude ďalej mobilizovať **program Horizont Európa** na podporu Nového európskeho Bauhausu prostredníctvom výskumu a inovácie. Komisia zorganizuje **workshop na vysokej úrovni na tému „výskum a inovácia pre Nový európsky Bauhaus“**, na ktorom sa stretnú poprední experti so zámerom poskytnúť výhľadovo orientovaný výskumný a inovačný program na podporu Nového európskeho Bauhausu a prispieť k procesu spoluprotvorby budúcich pracovných programov programu Horizont Európa,

– začlení Nový európsky Bauhaus medzi priority **programu LIFE**²⁰ s cieľom osobitne podporiť projekty na presadzovanie obehovosti, nulového znečistenia a biodiverzity,

20 Podprogram Príroda a biodiverzita a podprogram Obehové hospodárstvo a kvalita života v rámci programu [LIFE \(europa.eu\)](https://europea.eu).

- zmobilizuje **Program pre jednotný trh²¹** a jeho pilier **COSME²²** na podporu obchodných partnerstiev v **sektore životného štýlu** (móda, dizajn, nábytok atď.) medzi dizajnérmi, výrobcami, remeselníkmi a poskytovateľmi technológií (projekt partnerstva WORTH)²³ a na podporu **partnerstiev v oblasti sociálneho hospodárstva a miestnych zelených dohôd²⁴**,
- podporí transdisciplinárnu inováciu v záujme udržateľnosti, inklúzie a dobrého životného pocitu medzi kultúrnymi a kreatívnymi sektormi v rámci **programu Kreatívna Európa**, najmä prostredníctvom laboratórií kreatívnej inovácie,
- zmobilizuje **centrá digitálnych inovácií** v príslušných sektoroch (vrátane sektora stavebníctva) s cieľom rozvíjať skutočné a virtuálne prostredia a skúsenosti zahŕňajúce náročné digitálne technológie (umelá inteligencia, vysokovýkonná výpočtová technika, veľké dáta) na podporu Nového európskeho Bauhausu,
- bude od roku 2021 navrhovať témy a priority prispievajúce k iniciatíve Nový európsky Bauhaus v **pracovných programoch programu Digitálna Európa**,
- podporí **inovatívne verejné obstarávanie** v kontexte Nového európskeho Bauhausu s cieľom podporiť prístup založený na kvalite, udržateľnosti a inklúzii, a nie výlučne na nákladoch, a to aj prostredníctvom iniciatívy tzv. veľkých obstarávateľov (Big Buyers)²⁵.

4.2.3. Rozširovanie nových významov

Na počiatku inšpirácie hnutia sú vždy hodnoty. Kľúčová je spolupráca s tými, ktorí sa zamýšľajú nad našimi hodnotami, skúmajú ich a sprostredkujú, ako sú umelci, sociálni vedci, pedagógovia a vzdelávacie inštitúcie a mládežnícke organizácie.

Umelci a kreatívni pracovníci zo všetkých oblastí už dlho prispievajú k zvyšovaniu povedomia o sociálno-ekonomických a environmentálnych výzvach našich čias. Ich kritický postoj a provokatívne diela zamerané na súčasnú spoločnosť nám môžu otvoriť oči a pomôcť nám pretvoriť náš budúci svet. Týka sa to aj pojmov estetika a krása, v prípade ktorých už neexistujú žiadne všeobecne platné normy ani princípy.

Komisia v úzkej spolupráci s Koalíciou pre vzdelávanie v oblasti zmeny klímy () vyhlási výzvu na vyjadrenie záujmu týkajúcu sa miest na vzdelávanie a získavanie poznatkov (od verejných knižníc až po školy a univerzity) v záujme toho, aby vyvíjali svoje vlastné projekty Nového európskeho Bauhausu. Komisia tieto projekty prepojí a zviditeľní ich. Vďaka špeciálnej Cene Nového európskeho Bauhausu v roku 2023 dostanú najlepšie projekty príležitosť zažiť. (* <https://education-for-climate.ec.europa.eu/en>)*

²¹ [Program pre jednotný trh I. Európska komisia \(europa.eu\).](#)

²² [COSME. Program EÚ pre malé a stredné podniky. I Vnútroštr. priemysel, podnikanie a MSP \(europa.eu\).](#)

²³ [Projekt partnerstva WORTH \(worthproject.eu\).](#)

²⁴ Pridať odkaz na výzvu, ak bude pripravená na spustenie do 14. septembra.

²⁵ <https://bigbuyers.eu/>.

Kultúrny a kreatívny priemysel a sektory spolu so vzdelávaním, s odbornou prípravou a mládežníckymi organizáciami predstavujú nové zdroje inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu a pracovných miest. Ich prínos k inovácii je čoraz viac stimulovaný netechnologickými faktormi, ako je kreativita, dizajn a nové organizačné procesy alebo obchodné modely a spolupráca. Preto je udržateľnosť stredobodom politiky EÚ v oblasti mládeže a vzdelávania vrátane rámca vysokoškolského vzdelávania a podpory, čo prispieva k mnohým synergiám s iniciatívou Nový európsky Bauhaus.

Komisia:

– navrhne, aby sa v rámci programu **Erasmus+** zahrnula do **výzvy na vytvorenie aliancií pre inovácie v roku 2022**²⁶ osobitná priorita týkajúca sa Nového európskeho Bauhausu so zameraním na sektory vysokoškolského vzdelávania, ako aj odborného vzdelávania a odbornej prípravy, a navrhne prioritu Nového európskeho Bauhausu vo výzve na predkladanie projektov v rámci iniciatívy **Európska mládež spolu 2022** programu Erasmus+ na podporu nadnárodných partnerstiev pre mládežnícke organizácie,

– v rámci programu Kreatívna Európa navrhne podporu **rezidenčných pobytov pre umelcov** a iných druhov miestnych kultúrnych činností v priestoroch určených alebo označených v rámci iniciatívy Nový európsky Bauhaus,

– bude každoročne organizovať **Cenu Nového európskeho Bauhausu**, pričom vyzdvihne rôzne rozmary Nového európskeho Bauhausu,

– vytvorí aktivity zamerané na **partnerské učenie** s cieľom pomôcť miestnym orgánom integrovať a uplatňovať **zásady kvality v zastavanom prostredí**, ktoré boli vypracované v rámci Davoského procesu²⁷ a expertnej skupiny členských štátov²⁸ zriadenej v rámci Novej európskej stratégie pre kultúru,

– zameria **výročnú tému programu eTwinning v roku 2022**²⁹ na témy súvisiace s **Novým európskym Bauhausom**,

– navrhne **témy** týkajúce sa Nového európskeho Bauhausu ako súčasť tematických priorít **Európskej ceny za inovatívne vzdelávanie 2022**,

– prepojí výročnú tému **akcie DiscoverEU v roku 2022**³⁰ s Novým európskym Bauhausom,

– pokiaľ ide o **výročnú výzvu v rámci programu Európsky zbor solidarity na rok 2022**, navrhne projekty, ktoré môžu prispieť k iniciatíve Nový európsky Bauhaus.

5. Ďalšie kroky

Nový európsky Bauhaus bude stavať na sile svojej rastúcej komunity. Za posledných šesť mesiacov táto iniciatíva vzbudila veľa nadšenia a podnietila tisíce nápadov, z ktorých vychádza toto oznámenie. V spolupráci s Európskou službou pre vonkajšiu činnosť, delegáciami Európskej únie, ako aj so zainteresovanými medzinárodnými organizáciami a sieťami bude pokračovať mobilizácia zainteresovaných aktérov a diskusia sa rozšíri v celej

²⁶ Je zameraná na spoluprácu medzi širšou škálou zainteresovaných strán: študentmi, univerzitami, spoločnosťami, mimovládnyimi organizáciami, občianskou spoločnosťou atď.

²⁷ Pozri systém kvality Baukultur z Davosu – Vyhlásenie z Davosu z roku 2018.

²⁸ Záverečná správa expertnej skupiny pre vysokokvalitnú architektúru a zastavané prostredie pre všetkých bude uverejnená v druhej polovici septembra 2021.

²⁹ [eTwinning – domovská stránka](#).

³⁰ [DiscoverEU | Európsky portál pre mládež \(europa.eu\)](#).

Európe aj mimo nej. V tejto súvislosti sa identifikujú synergie s príslušnými politickými rámcami a rámcami spolupráce, a to najmä v krajinách európskeho susedstva.

Európska komisia sa bude spoliehať na spoluprácu Európskeho parlamentu, Rady, Výboru regiónov a Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru s cieľom zvýšiť informovanosť a podporiť diskusiu v ich konštituenciách, zmobilizovať občanov a aktérov zo súkromného sektora a vymieňať si dostupné zdroje na podporu Nového európskeho Bauhausu.

Rozhodujúca bude spolupráca členských štátov a verejných orgánov na medzinárodnej, vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni vrátane účasti občianskej spoločnosti a zástupcov rôznych komunít. Nový európsky Bauhaus si bude vyžadovať úzku spoluprácu v tomto rámci viacúrovňového riadenia, od podpory participatívnych procesov spoločného koncipovania po schopnosť podporovať financovanie miestnych transformačných projektov.

Na začiatok sa členské štáty vyzývajú, aby poverili určitý subjekt ako kontaktné miesto pre iniciatívu Nový európsky Bauhaus, ktorý bude v príslušnom štáte prepájať a koordinovať úsilie a zapojiť sa do neformálnej siete EÚ na výmenu informácií a skúseností.

Európska komisia podá správu o pokroku v realizácii iniciatívy v roku 2022.

Prílohy:

1. Správa o fáze spoločného koncipovania
2. Mobilizácia programov EÚ
3. Politický ekosystém Nového európskeho Bauhausu

Zdroje

TITULNÁ STRANA:

- Tree-House School © Valentino Gareri
- Architektúra © Adobe Stock – lilymary
- Pohľad zhora na ľudí odpočívajúcich na trávniku v parku © Adobe Stock – Watman

Strany vnútri dokumentu

- Ulica lodienky © Adobe Stock – Dean Pennala
- Textúra zeleného listu © Adobe Stock – Vera Kuttelvaserova
- Pohľad zhora na ľudí odpočívajúcich na trávniku v parku © Adobe Stock – Watman
- Laracha Health Centre © H. Santos-Díez
- Domo – vzdelávanie v oblasti udržateľnej architektúry na strednej škole © Dolores Victoria
- La Ferme du Rail © Myr Muratet.
- The Arch © O.S.T. & Constructlab
- Wunderbugs © Francesco Lipari
- Palaluxottica © Simone Bossi
- Holmes Road Studios © Peter Barber Architects
- Proto-Habitat © Flavien Menu
- Záhrady na zadržiavanie dažďovej vody v Rundelskatan vo Vellinge © Source: edges

- Tree-House School © Valentino Gareri
- Domo – vzdelávanie v oblasti udržateľnej architektúry na strednej škole © Dolores Victoria
- Gleis 21 © H. Hurnaus
- Garden house © C. Pavlou
- Garden house © C. Pavlou
- The Salt House © R. Hofmanis